

AKTIONSPPLAN

mot våld i nära relationer
med fokus på hedersvåldet

– en myndighetsgemensam satsning
i Stockholms län 2011

Operation Kvinnofrid

Operation Kvinnofrid är en plattform för samverkan och samordning mellan myndigheter av frågor som rör våld i nära relationer i Stockholms län. De övergripande målen för Operation Kvinnofrid är att:

- minska förekomst av våld i nära relationer,
- erbjuda ett rättssäkert stöd genom hela kedjan av inblandade samhällsaktörer för våldsutsatta flickor, kvinnor, pojkar och män, barn som bevittnat våld och män som utövat våld i nära relation,
- stödja strukturer för lokal och mellankommunal samverkan mellan berörda aktörer i samtliga kommuner och stadsdelar i syfte att ge bästa stöd samt förebygga våld,
- även under 2011 ha fokus på det hedersrelaterade våldet i Operation Kvinnofrids arbete.

Operation Kvinnofrid leds av en styrgrupp som består av representanter för regionala myndigheter. I styrgruppen ingår landshövdingen som är ordförande, länspolisstyrelsen vid Polismyndigheten i Stockholms län, socialborgarrådet i Stockholms stad, finanslandstingsrådet för Stockholms läns landsting samt en politikerrepresentant från Kommunförbundet i Stockholms län (KSL).

Styrgruppen har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift som att bereda och föreslå insatser och verksamhetsplaner/aktionsplaner samt se till att dessa verkställs. Arbetsgruppen kommer under 2011 att träffas cirka en gång i månaden för att följa och driva på arbetet med insatserna i aktionsplanen.

Fokus på hedersrelaterat våld

År 2009 lyfte styrgruppen för Operation Kvinnofrid problematiken kring hedersrelaterat våld. Anledningen var att styrgruppen konstaterade att det finns särskilt stora brister hos myndigheterna avseende stödet till flickor, pojkar, kvinnor och män som är utsatta för hedersrelaterat våld. Det visade både den kartläggning som Stockholm stad gjorde 2009 samt Länsstyrelsens kartläggning och tillsyn av socialtjänstens arbete med kvinnofridsfrågor 2008. Det behövs kunskap, metoder och förbättrad samverkan för att stärka stödet till de utsatta.

Operation Kvinnofrids aktionsplan mot hedersvåld 2009–2010 innehåller en lägesbild av problematiken samt ett tiotal insatser uppdelade på förebyggande arbete, akut och långsiktigt stöd.¹ Drygt hälften av insatserna i aktionsplanen för 2009–2010 nådde målet. Några av insatserna behöver vi dock längre tid för att genomföra. Dessa kommer att tas med i aktionsplanen för 2011. Därutöver lyfts några insatser in som aktualiserats i slutet av 2010 från styrgrupp och arbetsgrupp.

---

¹ Aktionsplan mot hedersvåld i Stockholms län – en myndighetsgemensam satsning 2009–2010 finns på www.operationkvinnofrid.se

Insatser 2011

1. Hedershus

I Operation Kvinnofrids ” Aktionsplan mot hedersvåld i Stockholms län – en myndighetsgemensam satsning 2009–2010” är tillkomsten av ett hedershus en central del. Nu fortsätter den påbörjade utvecklingen. Styrgruppen vill skapa såväl ett fysiskt hus som ett virtuellt hus på Internet.

Mål

Det övergripande målet är att erbjuda stöd och vägledning till personer som lever ett liv med hedersrelaterat våld och förtryck.

I juni 2011 ska ett samverkansavtal som reglerar den långsiktiga finansieringen, huvudmannaskap och övrigt för Hedershuset vara undertecknat av myndighetsaktörerna. I slutet av hösten 2011 ska det fysiska huset öppna och under våren 2012 ska det virtuella huset öppnas.

Insats

Förslaget innebär att ett länsövergripande centrum för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska byggas upp. Husen ska kunna ge rådgivning till professionella och andra i de drabbades närhet som vill göra något åt situationen. Avsikten är att också de som begått brott ska kunna få stöd och hjälp för att återgå till ett normalt liv.

Enligt projekttiden ska Hedershusets personal vara experter inom området. Verksamheten ska i första hand fungera som en sluss till rätt instans. Uppdraget ska vara att stödja de myndigheter som har ansvar att hjälpa drabbade personer till ett liv med högre frihetsgrad. Myndigheter, som så vill, ska kunna använda Hedershuset som sitt ombud om det gagnar ett specifikt fall. Kontakter ska upparbetas med både myndigheter och frivilligorganisationer för snabb tillgång till skyddat boende eller andra stödåtgärder när behoven uppkommer. Hedershusprojektet är en viktig byggsten för samordning, ökad effektivitet och metodutveckling utifrån ett länsperspektiv. Mer information om projektet finns på www.operationkvinnofrid.se

Projektledare

Projektägare är Länsstyrelsen och projektet leds av projektledare Ola Hägg. Därutöver finns 2–4 delprojektledare som driver olika delar av projektet samt ytterligare en rad personer från olika organisationer som ingår i arbets- och referensgrupper.

Samverkande aktörer

Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Polismyndigheten i Stockholms län och Kommunförbundet i Stockholms län.

Finansiering

Utvecklingsfasen, till och med 2012-06-30, finansieras av Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Polismyndigheten i Stockholms län samt Länsstyrelsen.

2. Boendeguide

Bakgrund

Kommunerna behöver få en samlad information och överblick över vad och vilken kvalitet som erbjuds vid placeringar i skyddade boenden. Utifrån Socialstyrelsens allmänna råd bör kvalitetskriterier utvecklas.

Mål

Vårt mål är att ta fram en, för myndigheterna, tillgänglig förteckning över kvinnojourer med boendeplatser i Stockholms län per den sista december 2011. Då ska också en plan för hur förteckningen ska spridas till berörda myndigheter finnas.

Nästa steg är att diskutera kvalitetskriterier vid kvinnojourerna och hur förteckningen ska förvaltas. Detta arbete kommer att genomföras under 2012.

Insats

En länsgemensam modell arbetas fram för att beskriva utbud och innehåll och framöver även kvalitet vid kvinnojourerna. Den ska kunna vara en tydlig vägledning för framförallt socialtjänsten när de behöver hänvisa en kvinna till en kvinnojour.

Stockholms stad har initierat ett utvecklingsarbete runt detta. Ytterligare underlag i detta arbete är Länsstyrelsen i Stockholms nationella kartläggning avseende skyddade boenden för hedersvåldsutsatta, som nu utförs tillsammans med de andra storstadslänen.

Projektet ska i ett första skede utreda hur boendeguiden bör spridas. I nästa steg ska det även utredas hur boendeguiden ska förvaltas och hållas uppdaterad. Vidare ska projektet ta reda på om en webbaserad del av boendeguiden kan kopplas till hedershuset med en egen domänadress. En viktig del är också att ta fram kvalitetskriterier vid kvinnojourerna.

Projektansvarig

Stockholms stad är projektledare för den första fasen av projektet. Nästa steg under 2012 kommer Länsstyrelsen att vara projektledare för.

Samverkande aktörer

Länsstyrelsen, ytterligare några kommunrepresentanter, Socialstyrelsen, ROKS och SKR

Finansiering

Insatsen finansieras inom ramen för de deltagande myndigheternas ordinarie budget under 2011.

3. Familjestödande insatser

Bakgrund

Operation Kvinnofrid vill lyfta fram behovet av att utveckla föräldrastödsprogram i syfte att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Utgångspunkten är att bygga vidare på de föräldrastödsprogram och familjestödande metoder som redan används i kommunerna. Socialförvaltningen i Botkyrka kommun har valt att leda detta utvecklingsarbete då det ligger i linje med den handlingsplan som kommunstyrelsen fattat beslut om i juni 2010.

Mål

Målet är att utveckla föräldrastödande insatser i syfte att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Insats

Botkyrka kommun ska bygga vidare på en lång tradition av familjebehandlande och familjestödande insatser inom socialförvaltningens öppenvård. Utgångspunkten är att ett föräldrastöd måste anpassas till mottagaren, för att stödet ska nå fram och få önskat resultat. Att nå föräldrar som lever i en hederskultur kräver att vi inventerar och ser över de metoder och handlingsätt som vi använder i såväl vårt behandlingsarbete som våra föräldrastödsprogram.

Botkyrka kommun planerar att genomföra breda utbildningsinsatser för personalen som en del i kommunens arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det är angeläget att de grupper inom kommunen som i sitt arbete kommer i kontakt med barn och ungdomar har kunskaper inom området hederskultur, för att kunna tyda de eventuella signaler som pekar på att barn riskerar att fara illa och så tidigt som möjligt sätta in lämpliga insatser.

Rutiner för hur skola och socialtjänst ska samverka i ärenden där barn riskerar att fara illa är redan framtagna. Vi ska bygga vidare på det arbetet och koppla riktade förebyggande och stödande insatser till de barn och deras familjer där det identifierats en oro.

Våra metoder inom behandling och stödinsatser ska utvecklas och anpassas till att fungera i en hedersrelaterad kontext. Vi ska inom ramen för detta projekt utveckla metoder för förebyggande stödinsatser riktade till familjer som lever inom hederskulturen. Det kan ske både i form av enskilt familjestöd som i föräldrastödsgrupper. Arbetet ska utgå från de kunskaper vi redan har om verksamma behandlingsmetoder och förebyggande insatser, men även uppfattningar hos målgruppen är viktiga att väga in för att nå bästa möjliga resultat.

Insatser riktade till familjer som lever i en hederskultur ska regelbundet utvärderas inom ramen för den pågående utvärderingen som görs tre gånger per år av alla våra insatser.

Förväntat resultat

I ett första steg är det förväntade resultatet, eller delmålet, att åstadkomma ett anpassat föräldrastöd till målgruppen.

Mätbart delmål: 1 år efter projektstart ska vi kunna erbjuda ett anpassat föräldrastöd till målgruppen, med inriktning på ett familjestöd där det konstaterats oro för att hederskulturellt våld och förtryck kan förekomma.

Denna metod ska beskrivas på ett tillgängligt sätt så att den kan spridas till andra kommuner i länet.

Samverkande aktörer

Arbetet med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck ska ske i bred samverkan inom Botkyrka kommun. Delen som rör utvecklande av föräldrastödsinsatser ska även ske i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholm, andra kommuner i länet, polisen, ungdomsstyrelsen, landstinget och frivilligorganisationer (kvinnojourer)

Projektledare: Socialförvaltningen i Botkyrka kommun
Projektägarrepresentant i Operation Kvinnofrids arbetsgrupp är Göran Törnblom, sektionschef för sektionen för nätverk- och familjevåldsarbete i Botkyrka kommun.

Finansiering

Medel kommer att sökas från Integrationsfonden alternativt från statliga utvecklingsmedel. Länsstyrelsen i Stockholm bistår med 10 procent av en heltidstjänst.

Tid/förväntat slutdatum

Arbetet med att utveckla föräldrastödsinsatser inom området hedersrelaterat våld och förtryck ska i ett första steg ske under 2011 och 2012.

4. Uppföljning av stöd och skydd till utsatta för hedersrelaterat brott med utgångspunkt i brottsanmälningar

Bakgrund

Alltför många offer för brott i nära relationer och hedersrelaterade brott anmäler återigen brott med samma gärningsman², trots att de fått hjälpinsatser av både polis och sociala myndigheter.

Ibland brister kommunikationen mellan polis och socialtjänst avseende riskanalyserna som gäller personer utsatta för våld i nära relation, vilket är ett problem då myndigheternas inledande gemensamma arbete ofta är avgörande för det efterföljande långsiktiga stödet och skyddet till brottsutsatta.

En ytterligare brist är att det finns ytterst lite dokumenterad kunskap kring vad effekterna av de gemensamma insatserna för brottsutsatta är, något som Operation Kvinnofrid nu vill studera närmare.

Mål

Upprepad utsatthet för brott i nära relation och hedersrelaterat våld ska minska. En genomförd studie ska ge svar på frågorna nedan och vara klar senast i december 2011.

Insats

En uppföljning av stöd och skydd till utsatta för hedersrelaterat brott med utgångspunkt i brottsanmälningar ska genomföras med utgångspunkt från följande frågeställningar:

1. Vilka åtgärder används mest av polis och socialtjänst?
2. Är åtgärderna verkningsfulla för att brottsoffren inte ska bli utsatta igen?
3. Har olika åtgärder olika effekt för olika typer av brottsoffer?
4. Har åtgärderna något samband med andelen fällande domar?

I polisens och socialtjänstens arbetsmaterial finns viktig och användbar information för att kunna besvara dessa frågor. Studien ska undersöka i vilken utsträckning polisens och kommunernas olika åtgärder påverkar den utsattas situation. Kunskapen är viktig för att förstå om vi arbetar med rätt metoder eller om de behöver vidareutvecklas.

Projektansvarig

Projektledare och projektägarrepresentant gentemot arbetsgruppen i Operation Kvinnofrid är Ulf Haquinius från Polismyndigheten i Stockholms län.

Samverkande aktörer

Södertörns och norrorts polismästaredistrikt samt ett antal kommuner inom dessa polismästaredistrikt, Mittuniversitetet samt Rättspsykiatriska regionkliniken i Sundsvall

Finansiering

Statliga utvecklingsmedel kommer att sökas.

---

² En studie av 216 våldsutsatta kvinnor visade att 40 procent av kvinnorna utsattes för nya brott inom fyra år av samme gärningsman. (Henrik Belfrage i DN-debatt 20100518)

5. Uppbyggnad av strukturerad samverkan i kvinnofridsfrågor

Den faktor som rangordnas som viktigast för att bedriva ett framgångsrikt arbete mot våld i nära relationer, inklusive det hedersrelaterade våldet, är att arbetet sker i samverkan med andra myndigheter och aktörer.³ Sedan följer att arbetet sker i ordinarie verksamheter och att verksamheterna har en handlingsplan för kvinnofridsarbetet i samma ordning.

I Stockholm har utvecklingen av lokal samverkan i kvinnofridsfrågor i vissa avseenden legat i framkant. Det har dock inte utvecklats någon gemensam modell för hur lokal samverkan i dessa frågor ska hanteras på olika nivåer och samverkansarbetet ser därför olika ut och sker i olika grad. Det pågående utvecklingsarbetet av samverkan sker många gånger utanför ordinarie strukturer eller i projektform vilket gör att de sällan är långsiktigt hållbara eller finansierade. Det finns således ett behov att belysa förutsättningar för lokal samverkan i kvinnofridsfrågor.

Mål

Det långsiktiga målet är att olika institutioner i staden och länet gemensamt och effektivt ska förebygga våld i nära relationer, minska lidandet för våldets offer samt tillgodose ett rättssäkert stöd för dessa oavsett var de bor eller i vilka verksamheter de är aktuella.

Projektets mål är att utveckla en strukturerad samverkan och ska resultera i följande förslag:

- En modell för effektiv lokal samverkan i kvinnofridsfrågor (på olika nivåer).
- Ett uppföljningsbart mål eller indikator (alternativt flera) för lokal samverkan i kvinnofridsfrågor.
- En metod för att sprida och implementera samverkansmodellen i Stockholms län.

Insats

Insatsen påbörjades under 2009 och Stockholms stad kommer att bli klar med sin slutrapport under första kvartalet 2011. Projektet har bland annat gjort en genomgång av tidigare kartläggningar kring kvinnofrid och genomfört intervjuer och samtal med representanter för olika kommuner, myndigheter och organisationer. Som en del i projektet har en utvärdering gjorts av en befintlig samverkansmodell (i Tyresö kommun). Projektet presenterar förslag på förutsättningar för bra samverkan internt och externt i frågor som berör våld i nära relationer.

Utbildningar/workshops kan arrangeras inom ramen för Operation Kvinnofrid när slutrapporten är klar. Insatsen ska samordnas med punkt 6 i aktionsplanen.

Projektansvarig

Stockholms stad är projektledare för denna insats. Tina Heinsoo, enhetschef vid Stockholms stads Socialförvaltning är projektägarrepresentant i arbetsgruppen.

Samverkande aktörer

Samtliga aktörer i Operation Kvinnofrid. Arbetet rapporteras till arbetsgruppen i Operation Kvinnofrid.

Finansiering

Projektet är finansierat genom statliga utvecklingsmedel, via Länsstyrelsen, som syftar till att stimulera lokal samverkan.

---

³ Sveriges kommuner och landstings (SKL:s) kartläggning av kvinnofridsarbetet i Sveriges kommuner och landsting/regioner (2009).

6. Utbildningsatsning

Det råder brist på kompetens och samverkan mellan olika aktörer i länet om våld i nära relationer och därför pågår utbildningar för socialtjänsten och viss personal inom landstinget om våld i nära relationer, vilket är ett steg i rätt riktning.

För att skapa förutsättningar för samverkan mellan berörda myndigheter behöver utbildningsatsningen utökas så att den inte enbart vänder sig till socialtjänsten, utan också till exempelvis arbetsförmedlingen, försäkringskassan, landstinget, polisen samt andra enheter inom kommunerna i länet. En sådan utbildning ska omfatta kunskaper om våld i nära relationer i allmänhet och våld mot särskilt utsatta grupper, som:

- kvinnor som har missbruk eller är funktionsnedsatta, äldre, har annan etnisk bakgrund,
- kvinnor, flickor och pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck,
- hbt- personer,

Utbildningen ska också omfatta kunskaper om män som våldsutövare samt om barn som bevittnat våld.

Länsstyrelsen avser att ansöka om medel för jämställdhetsarbete från Socialfondens programområde 1. Ansökan kommer att bestå av fyra delar där en del handlar om det jämställdhetspolitiska delmålet ”Mäns våld mot kvinnor ska upphöra”. En arbetsgrupp bestående av representanter från Länsstyrelsen, Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Försäkringskassan, KSL och Polismyndigheten i Stockholms län har bildats för ansökningsarbetet. Projektidén är att öka kompetens och samverkan i länet.

Tid för genomförande

Ansökan ska vara inlämnad den 23 februari 2011. Beslut om eventuella medel meddelas den 14 juni 2011. Efter det att eventuella medel beviljats inleds en sex månaders mobiliseringsfas där detaljerade planer ska göras för projektet. Om projektplanen godkänns ska sedan projektet genomföras under 2012 och 2013 och vara avrapporterat i juni 2014.

Mål

Syftet med insatserna är att medarbetare ska ha kunskap och verktyg i möten med klienter som blivit utsatta för våld i nära relation, att samverkan mellan olika aktörer förbättras och att det finns en samsyn kring hur man ska agera vid våld i nära relation.

Ett första delmål är att ESF-rådet ska bifalla ansökan så att projektet kan inleda arbetet från augusti 2011. För hela utbildningsatsningen är målet att 2 400 personer ska utbildas.

Insatser

Kompetensutvecklingen kommer att vända sig till yrkesgrupper som tidigare fått begränsat med utbildning inom området.

En rad bas- och spetsutbildningar ska genomföras för myndigheternas personal. Dessa och ytterligare insatser kommer att beskrivas i en särskild projektplan som också kommer att innehålla mätbara insatsmål.

Projektansvarig

Länsstyrelsen i Stockholm är projektansvarig.

Samverkan

Samverkan kommer att ske med en rad olika aktörer, exempelvis Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Polismyndigheten i Stockholms län, Försäkringskassan et cetera.

Finansiering

Ansökan om 100 procents finansiering från Europeiska Socialfondens programområde 1. Besked om medel väntas i juni 2011.